

Oponentský posudek diplomové práce

Název: *Politické dimenze československého exilu v Kanadě 1948-1989* (Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav politologie, 2011, 124 stran rukopisu)

Autor práce: Jakub Hodboď

Oponent: Martin Štefek

Diplomová práce kolegy Jakuba Hodboďe pojednává o aktivitách československého exilu v Kanadě v letech 1948-1989. Diplomant se tomuto tématu věnuje dlouhodobě. Oponovaný text je, jak sám v úvodu píše, završením šestileté práce, na jejímž počátku byl projekt libereckého Gymnázia F. X. Šaldy. Hodboď zde navazuje na sborník studentských prací (Hodboď, J. – Goll, J. – Ulvr, V.: *Neviditelné oběti komunismu v zemi javorů*. 2006) a na svoji bakalářskou práci *Politické aspekty československého exilu v Kanadě 1948-1989* z roku 2008, jejíž zkrácená verze byla v roce 2010 publikována (*Vysokoškoláci o totalitě – Sborník oceněných studentských prací 2009*).

Text je členěn do dvanácti kapitol, nepočítaje formální náležitosti. Úvod práce, jenž je psán evidentně *ex post*, neobsahuje zřetelně formulované výzkumné otázky a pracovní hypotézy, badatelský záměr je však vysvětlen přesně. Předmětem analýzy má být kromě politických aktivit také širší kulturní kontext exilu v Kanadě. První kapitola dále obsahuje metodologické pojednání, v němž se autor zaměřuje na problematiku metody orální historie (podstatným zdrojem se staly rozhovory s exulanty). Autor také vyčerpávajícím způsobem popisuje stav bádání na dané téma, představuje stěžejní použité prameny a v neposlední řadě se vyrovnává s užívanou terminologií. Co se zdrojů týče, lze říci, že bylo využito patrně maxima dostupné sekundární literatury. Autor též pracoval s primárními zdroji provenience exilových organizací a s jejich tiskovinami, bádal v Národním archivu Kanady v Ottawě.

Text má převážně deskriptivní charakter. Ačkoliv je práce ohraničena roky 1948-1989, druhá kapitola se zabývá také emigračními vlnami Čechů a Slováků před rokem 1945. Následující členění textu je více méně chronologické. Autor velmi podrobně a se znalostí věci popisuje vznik a strukturu krajanských organizací, jako bylo Československé národní sdružení (ČSNS) a Rada svobodného Československa (RSČ). Detailně zkoumá jejich činnost a konflikt mezi jednotlivými aktéry, jenž se odehrával na linii generační (exil po roce 1948/exil let šedesátých), národní (český vs. slovenský exil) a stranické (vztah ke členům stran NF a k bývalým komunistům). Analyzuje též roli publikovaných tiskovin a dalších způsobů medializace politických témat.

Stěžejní pasáže práce se zabývají postojem exilu k významným politickým událostem v Československu. Pátá a šestá kapitola (s. 49-51, 52-61) je věnována politickému dění v roce 1968 a způsobu, jakým exilové organizace reagovaly na invazi vojsk Varšavské smlouvy do ČSSR. Jedná se zejména o jejich komunikaci s kanadskou politickou reprezentací, o snahu

přesvědčit vládu, aby téma „okupace“ nastolila na jednání Valného shromáždění OSN. Dalším podstatným tématem tohoto období byla problematika přístupu kanadské vlády k další vlně uprchlíků. Kolega Hodboď však sám uvádí, že není jasné, jak výrazný efekt měla vyjednávání o těchto otázkách. Podobné snahy ovlivnit vládu se objevily též během jednání KBSE (apel exilových představitelů na vládu, aby nepodepisovala závěrečný akt). I zde je však vliv těchto kontaktů zanedbatelný, stejně jako přítomnost československého exilu na konferenci KBSE v Madridu. Za zmínku však stojí jiné aktivity, jako např. podíl Jiřího Corna na tvorbě zákona o multikulturalismu.

Samostatnou část textu tvoří desátá kapitola, v níž autor zkoumá postup komunistického režimu proti exilu. Poslední tematická kapitola se zabývá kulturní, vzdělávací a tělovýchovnou činností exilu. Závěr práce je shrnutím předchozích kapitol a také stručnou úvahou o možnostech dalšího bádání a zpracování zdrojů. Zde se zmiňuje zejména výzkum v českých archivech.

Shrnutí: Práci považuji za velmi zdařilou. Autor přináší dosud neznámé poznatky z dané oblasti. Jakkoliv lze téma považovat (a výstupy práce to do jisté míry potvrzují) za spíše okrajové, jednoznačně je potřeba ocenit šíři zpracovaných pramenů, stylistickou vypělost práce a její formální stránku.

Text je pojat velmi komplexně. Pro příště bych autorovi doporučil, bude-li se tématem nadále zabývat, aby se více zaměřil na komparativní rozměr. Nabízí se například podrobnější srovnání činnosti československého exilu v různých státech, čemuž se autor ve své diplomové práci věnuje jen okrajově. Podobná komparace by jistě lépe objasnila úlohu zkoumaných organizací.

Práci **doporučuji** k obhajobě a navrhuji hodnocení stupně **výborně** (1). K textu mám pouze jednu otázku:

- 1) Doplňte prosím autorství jednotlivých interview, které uvádíte v seznamu zdrojů na str. 122-124.